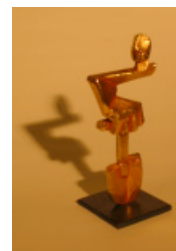

BIDRAG GULDSPADEN

"De journalister - verksamma i svenska medier - som genom engagerad och kunnig journalistik avslöjat eller skildrat väsentliga förhållanden som allmänheten förut inte kände till. Undersökningen skall vara ett originalarbete, självständigt genomfört"

Bidrag publicerade 1 jan-30 jun skall vara FGJ **tillhanda** 10 september

Bidrag publicerade 1 jul-31 dec skall vara FGJ **tillhanda** 10 januari

VILKEN KLASS AVSER BIDRAGET?
Lokalradio.
DESSA PERSONER ANMÅLS: (DESSA BLIR DE NOMINERADE - DE SKALL HA GJORT EN BETYDANDE INSATS. (Observera att för arbetsledare finns priset Gyllene dynamon)
Alexander Gagliano och Kina Pohjanen.
FÖRUTOM OVANSTÅENDE DELTOG FÖLJANDE PERSONER: (DESSA BLIR EJ NOMINERADE)
Lisa Helgesson, grävledare. Christine Odén, programledare. Ulla de Verdier, programledare.
PUBLICERAT/PUBLICERADE DATUM:
26/4, 27/4, 28/4, 10/5, 11/5, 17/5 och 8/7.
VAR PUBLICERADES JOBBET?
SR Uppland, SR Ekot, P3-nyheter och SR Gävleborg.
BESKRIV RESULTATET AV GRÄVET KORTFATTAT! (GÄRNA I FORM AV RUBRIK OCH INGRESS (MAX 7 RADER)
Stora brister i internutredningar. Utpekade poliser som inte förhörs och vittnen som inte kontaktas. En stor del av internutredningarna mot poliser i Uppsala län har stora brister, visar Upplandsnyttts granskning. Markus arm bröts vid polisingripande. Upplandsnytt kan i dag avslöja allvarliga brister i utredningen kring ett misstänkt fall av polisövervåld i Uppsala. Anmälningar mot poliser vanligare. Anställda vid Uppsalapolisen anmäls allt oftare för brott i tjänsten. På tio år har en fördubbling av anmälningarna skett. Civilpoliserna stormade fel lägenhet. Gatulangningsenheten vid Uppsalapolisen stormade fel lägenhet och lägenhetsinnehavaren Marco Santino fick föras till psykakuten. Han mår dåligt av det som hände än i dag.
PÅ VILKET SÄTT ANSER DU/NI ATT GRÄVET UPPFYLLER KRITERIERNA FÖR GULDSPADEN? (MAX 7 RADER)
Samtliga över 200 internutredningar från 2009 är sekretessbelagda och därmed inte avsedda för insyn från allmänheten. Under mer än tre månader försökte vi få ta del av dessa och stötte ständigt på patrull. Svaret var helt enkelt "nej", ingenting lämnas ut. Till slut lyckades vi ändå få internutredningsenheten att lämna ut den stora majoriteten utredningar till oss, helt omaskade. Tack vare detta fick vi möjligheten att på ett strukturerat sätt gå igenom uppgifter från tusentals sidor internutredningar och sedan berätta det mest väsentliga för våra lyssnare. Vi anser att vår outtröttliga envishet, det arbetssätt vi använt oss av och de brister vi upptäckte och kunde visa på - tillsammans med det faktum att allt var sekretessbelagt - uppfyller kriterierna för Guldspaden.
HUR FICK DU/NI URSPRUNGSIDÉN TILL PROJEKTET?
Under hösten 2009 uppstod det i stadsdelarna Gottsunda och Stenhagen i Uppsala flera upplopp i form av brända bilar och stenkastning mot poliser bl a. Vid dessa upplopp blev det vid många tillfällen bråk mellan ungdomar och poliser. Efter att bråken lagt sig strömmade det in anmälningar mot poliser som ungdomarna menade hade gjort sig skyldiga till bl a tjänstefel, misshandel och rasistiska kommentarer. När åklagare Bengt Landahl vid Riksenheten för polismål i slutet av 2009 redovisade att de 10-tal ärenden han tittat på hade lagts ned och att ingen av de utpekade poliserna skulle komma att åtalas var det något i hans svar i en Radio Uppland-intervju som fick oss att fatta misstankar om att allt kanske inte stod rätt till. På frågan om det överhuvudtaget är någon mening med att anmäla en polis så svarade han: "Ja, det tycker jag. Men man får ju räkna med att det väldigt ofta blir ett beslut som i det här fallet." Vår omedelbara reaktion på hans uttalande blev att börja planera en granskning. Vi tänkte att om vi får se alla uppgifter i internutredningarna kanske vi kan se om några fel begåtts. Till en början ville vi ta del av internutredningarna om Gottsunda/Stenhagen-fallen. Sedan svälde vårt upplägg till att omfatta hela 2009 års internutredningar, vilka senare visade sig vara nedlagda allihop utom en som lett till fortkörningsböter.
VILKA ARBETSMETODER TILLÄMPADE DU/NI?
Det allra första vi behövde göra var att begära ut 2009 års internutredningar. Det visade sig vara mycket svårt. I en första muntlig begäran svarade polismyndigheten att de inte ville lämna ut någonting eftersom det efter en sekretessprövning sannolikt enbart skulle finnas kvar ord som "och" och "men". Vi begärde ett beslut på

detta och rådgjorde sedan med SR:s jurister, som sa att det skulle bli svårt att få ut någonting överhuvudtaget.

Vi lade därför projektet på is ett tag och arbetade med andra uppgifter, samtidigt som vi med jämna mellanrum ringde till internutredningens jurist för att ställa frågan på nytt med nya argument. Svaret blev varje gång "nej". Under denna period skickade vi även en reviderad skriftlig begäran om att få ta del av internutredningarna, men vi fick samma svar där: "uppgifterna är sekretessbelagda" och "om uppgifter röjs riskerar det att skada enskild person". Ytterligare en förfrågan skickades, denna gång med ett förslag om att vi reportrar skulle gå med på förbehåll. Men svaret förblev detsamma.

Här funderade vi på att ge upp försöken om att få se internutredningarna och enbart fokusera på det faktum att så gott som samtliga internutredningar 2009 lagts ned och att ingen polis åtalats. Detta skulle ha resulterat i ett intressant nyhetsinslag och ett ifrågasättande, men utan att ha gått igenom grunden för besluten så hade förmodligen nyheten dött efter en dag. Vi ville till varje pris granska materialet som låg till grund för besluten om nedläggning och se om det begåtts några fel i internutredningarna. Till detta behövde vi se allt - omaskat.

Vid sidan om det ordinarie nyhetsarbetet på redaktionen arbetade vi under tidiga våren med insamlade av information kring ämnet internutredningar. Vi läste tidigare artiklar, lyssnade på gamla reportage och gick igenom nyhetsarkiv. Ingenstans kunde vi hitta någon granskning av internutredningar i just Uppsala län. Dock hade reportrar i andra delar av landet gjort liknande undersökningar. Under denna period läste vi också de statliga utredningarna om ämnet och ringde runt till sakkunniga: kriminologer, rättsexperter, statsvetare, Justitieombudsmannen och Justitiekanslern bl.a.

Eftersom vi förstod att andra journalister hade lyckats få ut internutredningar gällande Malmöpolisen, kontaktade vi i början av mars dessa reportrar för att få tips och råd. De var mer än villiga att hjälpa till och satte oss i kontakt med en jurist vid Malmöpolisen. Den juristen hade en helt annan inställning. Öppenhet är viktigt, ansåg han. Vi bad därför juristen vid internutredningsenheten i vår del av landet ta kontakt med sin kollega i Malmö. Dagen efter fick vi svaret att vi, om vi gick med på förbehåll, skulle få ut kopior på alla internutredningar förutom ett tiotal som ännu ej var helt avgjorda. Vi skulle få se allt, till och med personuppgifter på anmälarna och de misstänkta poliserna. Förbehållet vi gick med på innebar följande: att alla handlingar skulle förvaras i ett låst utrymme som endast vi reportrar hade tillgång till. Dessutom fick vi inte röja personers identitet i inslag i radion, om inte dessa personer själva gått med på det. Slutligen var vi tvungna att förstöra materialet efter publicering. Den här överenskommelsen gav oss oanade möjligheter.

När utredningarna levererats till redaktionen började vi med att skapa ett excel-dokument. Där skrev vi rad för rad och kolumn för kolumn in ort och datum för den anmälda händelsen, vem som anmält och vem som anmälts. Här skrev vi också in en kort beskrivning av händelsen och om det enligt anmälan skulle finnas vittnen samt om polis och vittnen överhuvudtaget förhörts i utredningen m.m. Med hjälp av detta dokument kunde vi på ett enkelt sätt se olika mönster som vi senare kunde använda i vår planering inför rapporteringen. T ex kunde vi se om personer från vissa områden oftare anmälde poliser eller om en och samma polis figurerade i flera utredningar. Vi tog också kontakt med experter som hjälpte oss att tolka de mönster vi såg. Dessa personer hjälpte oss att komma fram till olika slutsatser, t ex att det var under all kritik att poliser förhörts i endast tre fall under förra året, trots att det fanns utpekade poliser i flera andra allvarliga anmälda händelser.

När vi gjort upp en första preliminär plan för vår rapportering var det dags att ta kontakt med de personer som anmält de händelser vi ville fokusera på. Till vår förvåning var samtliga dessa mer än villiga att ställa upp på intervjuer och berätta. Efter intervjuerna tog vi kontakt med ansvarig åklagare som lagt ned fallet.

Under vår granskning kontaktade vi också personer som utredarna inte pratat med, t ex de utpekade poliserna och deras kollegor som kan ha bevittnat de påstådda händelserna. Dessa berättade för oss att ingen internutredare hade varit i kontakt med dem, och flera visste inte ens att de varit misstänkta för misshandel eller tjänstefel. Vi pratade med rättsläkaren som varit involverad i utredningen om Markus, vars arm gått av efter ett polisingripande. Han sade till oss att hans bild var att det mest troliga var att armen gått av precis som Markus berättat i anmälan, dvs att en polis hoppat eller sparkat av den. Den kan inte ha gått av genom att enbart kränga med kroppen under ingripandet, som den utpekade polisen uppgett i sin promemoria om händelsen. Alla dessa kontrollsamtal stärkte vår misstanke om att internutredningarna inte gått rätt till och att vi var på rätt spår, även när det gällde andra fall vi tittat på.

Parallellt med det arbetet samlade vi in uppgifter från samtliga polismyndigheter i Sverige. Det gällde statistik

<p>över antalet anmälningar mot poliser de senaste fem åren. Med hjälp av den informationen kunde vi i vår huvudrapportering, som sträckte sig över en vecka, även berätta att anmälningarna mot poliser i Uppsala län ökat mer de senaste tio åren jämfört med de flesta andra polismyndigheter.</p>
<p>VILKA TYPER AV KÄLLOR ANVÄNDE DU/NI?</p>
<p>Tusentals sidor sekretessbelagda internutredningar gällande Uppsala län, Justitieombudsmannen, Justitiekanslern, pressansvariga vid polismyndigheterna i Sverige, tidigare statliga utredningar, samtal med personer som anmält poliser 2009, samtal med utpekade poliser och deras kollegor som kan ha varit vittnen till anmälda händelser, rättsläkare, jurister, rättsexperter, professorer, statsvetare, kriminologer, f.d. poliser som berättade om "kårandan".</p>
<p>STÖTTE DU/NI PÅ NÅGRA PROBLEM? VILKA?</p>
<p>Det absolut största problemet var att få ut internutredningarna. Det krävdes en hel del tålamod, men till slut så gick det. Vi hade också stora problem att få någon av de ansvariga åklagarna att ställa upp på intervju och prata om de nedlagda utredningarna. Många tjatsamtal och e-postmeddelanden gav till slut resultat. En av åklagarna var dessutom pensionerad och inte villig att prata, men intervjuades till slut. Dessutom stötte vi hela tiden på motstånd från anställda inom polismyndigheten i Uppsala län, som tydligt visade en misstänksamhet kring våra motiv.</p>
<p>HUR LÅNG TID TOG PROJEKTET?</p>
<p>Från projektstart till första radioinslag: fyra och en halv månader. Omräknat i heltidsarbete: cirka fem veckor per reporter.</p>
<p>VILKA REAKTIONER HAR NI FÅTT FRÅN MYNDIGHETER OCH KOLLEGOR?</p>
<p>Vi har fått höra från enskilda poliser som vi varit i kontakt med att de inte gillade vår rapportering alls. De menade att granskningen var för ensidig och att de aldrig mer kommer låta sig intervjuas av SR Uppland. Reaktionen från kollegor har enbart varit positiva. Flera mejl från journalister och allmänhet har låtit oss förstå att vårt arbete uppskattats inom SR och även utanför. Aftonbladet skrev om vår granskning, TV4 Uppland och SVT:s regionala nyhetsprogram ABC följde upp våra avslöjanden, liksom Arbetarbladet, Gävle Dagblad, Expressen.se och Upsala Nya Tidning. SVT-programmet Debatt tog upp vår granskning i ett program samma vecka, ett program som i huvudsak handlade om fallet med Johan Liljeqvist i Göteborg.</p>
<p>HAR PROJEKTET ANMÄLTS TILL PO, GRANSKNINGSNÄMNDEN ELLER ANNAN INSTANS?</p>
<p>Nej.</p>
<p>ANGE WEBBLÄNK TILL ARTIKLARNA/INSLAGEN/BOKPRESENTATION</p>
<p>http://sverigesradio.se/sida/gruppsida.aspx?programid=114&grupp=11010&sida=1</p>
<p>ANGE WEBBLÄNK TILL FOTO PÅ DE SOM ANMÄLS (OM DET EJ FINNS, BIFOGA BILD, MAX 1 MB, TILL MAILET SOM SKICKAS TILL FGJ:S KANSLI. ANTINGEN GRUPPBILD ELLER ENSKILDA BILDER. MÄRK BILD MED FÖR- OCH EFTERNAMN) Bilden kommer ev. att användas vid presentation på Guldspadefesten.</p>
<p>http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=2534&artikel=788195 http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=2534&artikel=2815483</p>

Om anmälan består av fler än tre delar skall innehållsförteckning över artiklarna/inslagen bifogas anmälan.

<p>OM FLER ÄN TRE DELAR: ANGE VILKA TRE ARTIKLAR/INSLAG SOM BÄST BESKRIVER/GER EN BILD AV GRÄVET, SÅ SOM DE STÅR I INNEHÅLLSFÖRTECKNINGEN. INGEN MOTIVERING BEHÖVS.</p>	
<p>Spår 2. Hela granskningen av Markus-fallet – programreportage. Spår 6. Stora brister i internutredningar – nyhetsinslag. Spår 8. Civilpoliser stormade fel lägenhet – nyhetsinslag.</p>	
<p>BIDRAGETS HAR ANMÄLTS AV:</p>	<p>TELEFON/E-POST TILL ANMÄLAREN:</p>
<p>Alexander Gagliano och Kina Pohjanen</p>	<p>018-17 40 43 och 018-17 40 86</p>
<p>TELEFON/E-POST TILL NOMINERADE JOURNALISTER:</p>	
<p>018-17 40 43 och 018-17 40 86. alexander.gagliano@sr.se kina.pohjanen@sr.se</p>	

Innehållsförteckning

1. **Markus arm bröts vid polisingripande** – morgonnyheterna 2010-04-26
2. **Hela granskningen av Markus-fallet** – programreportage 2010-04-26
3. **"Återuppta utredning om polisingripande"** – eftermiddagsnyheterna 2010-04-26
4. **Anmälningar mot poliser vanligare** – morgonnyheterna 2010-04-27
5. **Ingen polisanmälan till åtal** – eftermiddagsnyheterna 2010-04-27
6. **Stora brister i internutredningar** – morgonnyheterna 2010-04-28
7. **Kritik mot PM-systemet** – eftermiddagsnyheterna 2010-04-28
8. **Civilpoliser stormade fel lägenhet** – morgonnyheterna 2010-05-10
9. **Hela granskningen av Santino-fallet** – programreportage 2010-05-10
10. **Poliser slapp disciplinåtgärder** – eftermiddagsnyheterna 2010-05-10
11. **Utredning om polisövervåld tar tid** – morgonnyheterna 2010-05-11
12. **BO kritisk mot långsam utredning** – eftermiddagsnyheterna 2010-05-11
13. **Vill se ny polisgranskande myndighet** – morgonnyheterna 2010-05-17
14. **Debatt mellan Johan Persson och Thomas Bodström** – program 2010-05-17
15. **"Vi kommer att inrätta en ny myndighet"** – eftermiddagsnyheterna 2010-05-17
16. **Alla Gottsunda/Stenhagen-utredningarna nu nedlagda** - morgonnyheterna 2010-07-08